

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра терапії імені професора П. І. Локеса

ЗАТВЕРДЖЕНО КАФЕДРОЮ

Завідувач кафедри

 Надія ДМИТРЕНКО
(протокол «01» вересня 2026 р. № 1)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(обов'язкова навчальна дисципліна)

КЛІНІЧНА ДІАГНОСТИКА ХВОРОБ ТВАРИН

освітньо-професійна програма «Хвороби дрібних тварин»

спеціальність Н6 Ветеринарна медицина

галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство, ветеринарна медицина

рівень вищої освіти другий (магістерський)

факультет ветеринарної медицини

Робоча програма навчальної дисципліни Клінічна діагностика хвороб тварин для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Хвороби дрібних тварин» спеціальності Н6 Ветеринарна медицина

Мова викладання – державна

Розробник: Людмила Каришева, старший викладач кафедри терапії імені професора П. І. Локеса,

«01» вересня 2026 року

 Людмила КАРИШЕВА

Погоджено гарантом освітньої програми «Хвороби дрібних тварин»

«01» вересня 2026 року

 Віталій МЕЛЬНИЧУК

Схвалено радою з якості вищої освіти спеціальності «Ветеринарна медицина»

протокол «01» вересня 2026 року № 1

Голова ради з якості
вищої освіти спеціальності

 Надія ДМИТРЕНКО

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма здобуття освіти	
Загальна кількість годин	210	
Кількість кредитів	7,0	
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова	
Рік навчання (шифр курсу)	2 (Н6ВМ_мд_2025[3](ДТ))	
Семестр	2	3
Лекції (годин)	18	16
Лабораторні (годин)	40	28
Самостійна робота (годин)	62	46
Форма семестрового контролю	залік	екзамен

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Сформувати у здобувачів вищої освіти теоретичні знання та практичні навички з клінічної діагностики хвороб тварин; оволодіти методами клінічного, лабораторного та інструментального дослідження хворих тварин; навчити розпізнавати симптоми й синдроми захворювань, оцінювати результати діагностичних досліджень, встановлювати взаємозв'язок між виявленими змінами та патологічним процесом, а також обґрунтовувати попередній і заключний діагнози.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік дисциплін, які передують її вивченню: «Анатомія свійських тварин», «Фізіологія тварин», «Цитологія, гістологія, ембріологія», «Основи ультразвукової діагностики», «Латинська мова», «Фізіологія тварин», «Основи утримання та догляду за дрібними тваринами».

4. Компетентності

загальні:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 14. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

фахові:

ФК 1. Здатність встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин різних класів і видів – ссавців, птахів, комах (бджіл), риб та інших хребетних.

ФК 2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час виконання професійної діяльності.

ФК 4. Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.

ФК 7. Здатність організовувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.

ФК 22. Здатність встановлювати особливості гомеостазу в організмі дрібних тварин. Розуміти причинно-наслідкові механізми змін гомеостазу організму, диференціювати етіологічні та патологічні чинники захворювань

5. Програмні результати навчання:

ПРН 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.

ПРН 3. Установлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень.

ПРН 22. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати, володіти системою рухових умінь і навичок.

ПРН 24. Володіти значною кількістю методів досліджень для визначення стану організму дрібних тварин, за необхідності адаптувати їх до конкретних умов та потреб, вміти працювати із сучасним обладнанням, користуватися програмним забезпеченням.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
ПРН 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини	володіти термінологією у ветеринарній медицині
	знати визначення ветеринарних термінів
ПРН 3. Установлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень	вміти визначати клінічні прояви хвороб тварин
	вміти проводити основні лабораторні дослідження біологічних субстратів від хворих тварин
	встановлювати взаємозв'язок між клінічними симптомами хвороби та результатами лабораторних досліджень
ПРН 22. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати, володіти системою рухових умінь і навичок.	вміти поєднувати теоретичні знання з реальними умовами практичної діяльності
	вміти аналізувати отримані результати дослідження та формулювати обґрунтовані висновки та рекомендації
	володіти точністю, координацією та вміти безпечно виконувати практичні маніпуляції
ПРН 24. Володіти значною кількістю методів досліджень для визначення стану організму дрібних тварин, за необхідності адаптувати їх до конкретних умов та потреб, вміти працювати із сучасним обладнанням, користуватися програмним забезпеченням.	володіти методами досліджень для визначення стану організму дрібних тварин
	володіти різними методами аналізу клінічних та лабораторних досліджень
	знати клінічні прояви за різних патологій у хворих тварин
	вміти працювати із сучасним обладнанням, користуватися програмним забезпеченням

6. Методи навчання і викладання

Словесні методи – лекція, розповідь, пояснення;

Наочні методи – ілюстрування, демонстрування, спостереження;

Практичні методи – лабораторні роботи, робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування;

Методи формування пізнавальних інтересів – створення ситуації інтересу й новизни навчального матеріалу; метод відповідей на запитання і опитування думок здобувачів вищої освіти;

Комп'ютерні, мультимедійні методи – Використання мультимедійних презентацій;

Методи усного контролю: опитування.

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичні основи клінічної діагностики. Схема клінічного дослідження тварин. Реєстрація, анамнез і загальне дослідження

Клінічна діагностика як навчальна дисципліна та галузь ветеринарної медицини. Її значення у встановленні діагнозу, визначенні прогнозу, виборі лікувально-профілактичних заходів і контролі стану здоров'я тварин.

Зв'язок клінічної діагностики з іншими дисциплінами.

Основні етапи розпізнавання хвороб. Поняття про симптоми, синдроми, діагноз і прогноз. Види діагнозу та прогнозу. Особливості розпізнавання захворювань за субклінічного перебігу.

Загальна схема клінічного дослідження тварин. Правила техніки безпеки, біоетики та добробуту тварин під час проведення діагностичних процедур.

Реєстрація тварини та оформлення історії хвороби. Збір анамнезу.

Загальні методи клінічного дослідження: огляд, пальпація, перкусія, аускультация, термометрія. Значення загального стану, габітусу, поведінки, положення тіла, вгодованості, стану шкіри, волосяного покриву, підшкірної клітковини та слизових оболонок для діагностики захворювань. Дослідження лімфатичних вузлів і судин.

Історія розвитку клінічної діагностики. Особливості клінічного дослідження тварин у господарствах різного типу. Історія хвороби. Спеціальні інструментальні та лабораторні методи клінічного дослідження тварин.

Тема 2. Клінічне дослідження серцево-судинної системи. Оцінювання функціонального стану серця і судин

Значення дослідження серцево-судинної системи для оцінювання загального стану організму, виявлення функціональних і органічних порушень, а також діагностики захворювань тварин.

Порядок і методи клінічного дослідження серцево-судинної системи. Огляд і пальпація ділянки серця. Визначення серцевого поштовху, його локалізації, сили та характеру.

Визначення меж серця методом перкусії. Аускультация серця. Походження, характеристика та зміни серцевих тонів.

Серцеві шуми, їх класифікація, механізми виникнення та діагностичне значення. Органічні й функціональні ендокардіальні шуми. Перикардіальні шуми тертя та їх клінічна оцінка.

Дослідження артеріального пульсу. Визначення частоти, ритму, наповнення, величини, напруження та форми пульсової хвилі. Дослідження периферичних судин і венозного пульсу.

Електрокардіографія та інші спеціальні методи дослідження серцево-судинної системи. Оцінювання основних показників електрокардіограми та їх діагностичне значення.

Тема 3. Клінічне дослідження системи дихання. Дослідження верхніх і нижніх дихальних шляхів

Значення дослідження системи дихання для оцінювання газообміну, функціонального стану організму та діагностики захворювань органів дихання.

Порядок клінічного дослідження органів дихання. Оцінювання частоти, ритму, типу, глибини та симетричності дихальних рухів. Визначення задишки, кашлю, витікання з носових ходів та інших ознак порушення дихання.

Дослідження носової порожнини, носових ходів, придаткових пазух, гортані, трахеї та регіонарних лімфатичних вузлів. Клінічне значення характеру носових виділень, кашлю та змін голосу.

Огляд і пальпація грудної клітки. Визначення болючості, чутливості, цілісності та симетричності грудної стінки.

Перкусія грудної клітки. Визначення меж легень, характеру перкуторного звуку та його змін за різних патологічних станів.

Аускультація легень. Оцінювання основних і додаткових дихальних шумів. Диференційно-діагностичне значення хрипів, крепітації, шуму тертя плеври та інших аускультативних ознак.

Спеціальні методи дослідження органів дихання: рентгенографія, ультрасонографія, ендоскопічні та лабораторні методи. Інтерпретація результатів дослідження з урахуванням клінічних проявів захворювання.

Тема 4. Клінічне дослідження системи травлення у тварин. Дослідження передшлунків і сичуга жуйних тварин

Значення дослідження системи травлення для оцінювання стану організму, характеру обміну речовин, продуктивності та діагностики захворювань органів травного апарату.

Порядок і методи дослідження системи травлення. Оцінювання апетиту, приймання корму та води, жування, ковтання, відрижки, блювання, жуйки та акту дефекації.

Дослідження ротової порожнини, глотки, стравоходу та слинних залоз. Клінічне значення змін слиновиділення, жування, ковтання та проходження кормових мас.

Особливості дослідження передшлунків і сичуга жуйних тварин. Дослідження рубця: його топографія, наповнення, консистенція вмісту, скоротлива діяльність і характер рухів.

Дослідження сітки, книжки та сичуга. Діагностичне значення порушень моторики передшлунків. Клінічні ознаки та методи діагностики ретикулоперитоніту, ретикулоперикардиту, тимпанії, атонії, гіпотонії та інших розладів травлення у жуйних.

Дослідження вмісту рубця: визначення фізичних показників (колір, запах, консистенція, рН). Визначення загальної кислотності, активності мікрофлори рубця. Підрахунок кількості інфузорій.

Тема 5. Клінічне дослідження шлунково-кишкового тракту у моногастричних тварин. Дослідження кишечника, акту дефекації та печінки

Особливості дослідження шлунка у коней, свиней, собак, котів та інших моногастричних тварин. Значення видових і вікових особливостей будови та функціонування органів травлення.

Дослідження шлунка та його моторної функції. Оцінювання болючості, наповнення, перистальтики, ознак розширення шлунка та порушення евакуації його вмісту.

Дослідження кишечника методами огляду, пальпації, перкусії та аускультації. Оцінювання перистальтики, локалізації болючих ділянок, метеоризму, кишкових шумів і ознак непрохідності.

Дослідження акту дефекації. Характеристика частоти, тривалості, болючості та особливостей виділення калових мас. Діагностичне значення діареї, закрепів, тенезмів, домішок крові, слизу та інших патологічних включень.

Дослідження фекалій: органолептичні, фізичні, хімічні, мікроскопічні та паразитологічні методи.

Клінічне дослідження печінки та жовчовидільної системи. Визначення розмірів, болючості, консистенції та функціонального стану печінки. Оцінювання ознак жовтяниці, порушень пігментного обміну та печінкової недостатності.

Застосування лабораторних, ультразвукових, рентгенологічних та інших спеціальних методів у діагностиці захворювань органів травлення.

Тема 6. Клінічне дослідження сечовидільної системи. Лабораторна діагностика захворювань нирок і сечових шляхів

Значення дослідження сечовидільної системи для оцінювання водно-сольового обміну, видільної функції нирок та загального стану організму тварин.

Дослідження нирок у різних видів тварин. Визначення їх локалізації, розмірів, форми, консистенції, рухомості та болючості. Клінічне значення змін нирок за запальних, дегенеративних і дистрофічних процесів.

Дослідження сечоводів, сечового міхура та уретри. Оцінювання акту сечовипускання, його частоти, тривалості, болючості, об'єму та характеру виділення сечі.

Поняття про поліурію, олігурію, анурію, дизурію, странгурію, гематурію, гемоглобінурію, протеїнурію та інші порушення сечовиділення.

Відбір, пакування, зберігання та транспортування проб сечі. Загальне дослідження сечі: визначення кольору, прозорості, запаху, відносної густини, реакції, білка, глюкози, кетонів, пігментів та інших показників.

Дослідження осаду сечі: визначення “організованих” та “неорганізованих” компонентів осаду сечі хворих тварин. Інтерпретація отриманих результатів.

Спеціальні методи дослідження сечовидільної системи: ультрасонографія, рентгенографія, контрастні дослідження та функціональні проби. Інтерпретація результатів лабораторних і спеціальних досліджень.

Тема 7. Клінічне дослідження нервової системи та органів чуття

Значення нервової системи в регуляції функцій організму та підтриманні взаємозв'язку між органами й системами. Особливості неврологічного дослідження тварин.

Оцінювання поведінки, свідомості, темпераменту, реакції на зовнішні подразники та координації рухів. Виявлення порушень свідомості, чутливості, поведінки та просторової орієнтації.

Дослідження черепа, хребта, м'язів і периферичних нервів. Оцінювання болючості, рухомості, симетричності та функціонального стану окремих ділянок.

Дослідження органів зору, слуху, нюху, смаку та рівноваги. Клінічне значення змін функцій органів чуття.

Дослідження поверхневої та глибокої чутливості. Перевірка поверхневих, глибоких, сухожилкових і патологічних рефлексів.

Оцінювання рухової сфери: положення тіла, ходи, координації рухів, м'язового тону, сили та характеру мимовільних рухів. Діагностичне значення парезів, паралічів, атаксії, судом і тремору.

Дослідження вегетативного відділу нервової системи. Дослідження спинномозкової рідини та її діагностичне значення.

Застосування спеціальних методів у неврології: електродіagnostика, візуалізаційні методи, лабораторні дослідження та функціональні проби.

Тема 8. Клінічне та лабораторне дослідження крові й кровотворних органів

Значення дослідження крові для оцінювання гомеостазу, функціонального стану органів і систем, виявлення запальних, інфекційних, паразитарних, метаболічних та інших патологічних процесів.

Порядок дослідження крові. Правила відбору, стабілізації, маркування, зберігання та транспортування проб крові для лабораторних досліджень.

Фізичні властивості крові та їх клінічне значення. Морфологічне дослідження крові. Визначення кількості еритроцитів, лейкоцитів, тромбоцитів, концентрації гемоглобіну, гематокриту та інших гематологічних показників.

Оцінювання еритроцитів: розмір, форма, забарвлення, ступінь насичення гемоглобіном, наявність патологічних включень. Анемії та їх лабораторна характеристика.

Дослідження лейкоцитів. Визначення лейкоцитарної формули, оцінювання лейкоцитозів, лейкопеній, нейтрофілії, лімфоцитозу, еозинофілії та інших змін.

Дослідження тромбоцитів і показників гемостазу. Діагностичне значення тромбоцитопеній, тромбоцитозів і порушень згортання крові.

Біохімічне дослідження крові. Визначення основних показників білкового, вуглеводного, ліпідного, пігментного та мінерального обміну, активності ферментів і функціонального стану внутрішніх органів.

Дослідження кровотворних органів: кісткового мозку, селезінки та лімфатичних вузлів. Клінічне значення результатів цитологічного, морфологічного та лабораторного дослідження.

Тема 9. Діагностика порушень обміну речовин, енергії, вітамінів і мінеральних елементів

Поняття про обмін речовин та енергії. Значення метаболізму для підтримання гомеостазу, продуктивності, відтворної функції та загального стану здоров'я тварин.

Причини виникнення метаболічних хвороб. Роль неповноцінної годівлі, порушень утримання, експлуатації, стресових факторів, фізіологічного стану та супутніх захворювань у розвитку порушень обміну речовин.

Діагностика порушень білкового обміну.

Діагностика порушень вуглеводного обміну. Дослідження рівня глюкози, кетонових тіл та інших показників, що характеризують енергетичний обмін.

Діагностика порушень ліпідного обміну. Оцінювання основних показників ліпідного профілю та їх змін за патологічних станів.

Діагностика порушень обміну макро- і мікроелементів. Клінічне значення дослідження кальцію, фосфору, магнію, калію, натрію, заліза, міді, цинку, кобальту, марганцю, селену та інших елементів.

Діагностика гіпо- та гіпервітамінозів. Клінічні ознаки й лабораторні показники порушень обміну жиророзчинних і водорозчинних вітамінів.

Комплексне оцінювання результатів клінічних, лабораторних та інструментальних досліджень за метаболічних хвороб. Обґрунтування діагнозу, прогнозу та профілактичних заходів.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма (Н6ВМ_мд_2025[3](ДТ))			
	усього	у тому числі		
		лек.	лаб.	с.р
Тема 1. Теоретичні основи клінічної діагностики. Схема клінічного дослідження тварин. Реєстрація, анамнез і загальне дослідження	30	6	8	16
Тема 2. Клінічне дослідження серцево-судинної системи. Оцінювання функціонального стану серця і судин	30	4	12	14
Тема 3. Клінічне дослідження системи дихання. Дослідження верхніх і нижніх дихальних шляхів	28	4	10	14
Тема 4. Клінічне дослідження системи травлення у тварин. Дослідження передшлунків і сичуга жуйних тварин	32	4	10	18
Разом за I семестр	120	18	40	62
Тема 5. Клінічне дослідження шлунково-кишкового тракту у моногастричних тварин. Дослідження кишечнику, акту дефекації та печінки	20	4	8	8
Тема 6. Клінічне дослідження сечовидільної системи. Лабораторна діагностика захворювань нирок і сечових шляхів.	20	4	6	8
Тема 7. Клінічне дослідження нервової системи та органів чуття.	18	2	4	12
Тема 8. Клінічне та лабораторне дослідження крові й кровотворних органів.	18	4	8	8
Тема 9. Діагностика порушень обміну речовин, енергії, вітамінів і мінеральних елементів	14	2	2	10
Разом за II семестр	90	16	28	46
Усього годин	210	34	68	108

8. Теми лабораторних занять

Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Теоретичні основи клінічної діагностики. Схема клінічного дослідження тварин. Реєстрація, анамнез і загальне дослідження Загальна схема клінічного дослідження тварин. Правила техніки безпеки, біоетики та добробуту тварин під час проведення діагностичних процедур. Реєстрація тварини та оформлення історії хвороби. Збір анамнезу. Загальні методи клінічного дослідження: огляд, пальпація, перкусія, аускультация, термометрія. Значення загального стану, габітусу, поведінки, положення тіла, вгодованості, стану шкіри, волосяного покриву, підшкірної клітковини та слизових оболонок для діагностики захворювань. Дослідження лімфатичних вузлів і судин.	8
Тема 2. Клінічне дослідження серцево-судинної системи. Оцінювання функціонального стану серця і судин. Порядок і методи клінічного дослідження серцево-судинної системи. Огляд і пальпація ділянки серця. Визначення серцевого поштовху, його локалізації, сили та характеру. Визначення меж серця методом перкусії. Аускультация серця. Походження, характеристика та зміни серцевих тонів. Серцеві шуми, їх класифікація, механізми виникнення та діагностичне значення. Органічні й функціональні ендокардіальні шуми. Перикардіальні шуми тертя та їх клінічна оцінка. Електрокардіографія та інші спеціальні методи дослідження серцево-судинної системи. Оцінювання основних показників електрокардіограми та їх діагностичне значення.	12
Тема 3. Клінічне дослідження системи дихання. Дослідження верхніх і нижніх дихальних шляхів. Порядок клінічного дослідження органів дихання. Оцінювання частоти, ритму, типу, глибини та симетричності дихальних рухів. Визначення задишки, кашлю, витікання з носових ходів та інших ознак порушення дихання. Дослідження носової порожнини, носових ходів, придаткових пазух, гортані, трахеї та регіонарних лімфатичних вузлів. Клінічне значення характеру носових виділень, кашлю та змін голосу. Огляд і пальпація грудної клітки. Визначення болючості, чутливості, цілісності та симетричності грудної стінки. Перкусія грудної клітки. Визначення меж легень, характеру перкуторного звуку та його змін за різних патологічних станів. Аускультация легень. Оцінювання основних і додаткових дихальних шумів. Диференційно-діагностичне значення хрипів, крепітації, шуму тертя плеври та інших аускультативних ознак.	10

Тема 4. Клінічне дослідження системи травлення у тварин. Дослідження передшлунків і сичуга жуйних тварин Порядок і методи дослідження системи травлення. Оцінювання апетиту, приймання корму та води, жування, ковтання, відрижки, блювання, жуйки та акту дефекації. Дослідження ротової порожнини, глотки, стравоходу та слинних залоз. Клінічне значення змін слиновиділення, жування, ковтання та проходження кормових мас. Особливості дослідження передшлунків і сичуга жуйних тварин. Дослідження рубця: його топографія, наповнення, консистенція вмісту, скоротлива діяльність і характер рухів. Дослідження сітки, книжки та сичуга. Діагностичне значення порушень моторики передшлунків. Клінічні ознаки та методи діагностики ретикулоперитоніту, ретикулоперикардиту, тимпанії, атонії, гіпотонії та інших розладів травлення у жуйних.	10
Разом за I семестр	40
Тема 5. Клінічне дослідження шлунково-кишкового тракту у моногастричних тварин. Дослідження кишечника, акту дефекації та печінки. Дослідження шлунка та його моторної функції. Оцінювання болючості, наповнення, перистальтики, ознак розширення шлунка та порушення евакуації його вмісту. Дослідження кишечника методами огляду, пальпації, перкусії та аускультції. Оцінювання перистальтики, локалізації болючих ділянок, метеоризму, кишкових шумів і ознак непрохідності. Дослідження акту дефекації. Характеристика частоти, тривалості, болючості та особливостей виділення калових мас. Діагностичне значення діареї, закріпів, тенезмів, домішок крові, слизу та інших патологічних включень. Клінічне дослідження печінки та жовчовидільної системи. Визначення розмірів, болючості, консистенції та функціонального стану печінки. Оцінювання ознак жовтяниці, порушень пігментного обміну та печінкової недостатності.	8
Тема 6. Клінічне дослідження сечовидільної системи. Лабораторна діагностика захворювань нирок і сечових шляхів Дослідження сечоводів, сечового міхура та уретри. Оцінювання акту сечовипускання, його частоти, тривалості, болючості, об'єму та характеру виділення сечі. Поняття про поліурію, олігурію, анурію, дизурію, странгурію, гематурію, гемоглобінурію, протеїнурію та інші порушення сечовиділення. Відбір, пакування, зберігання та транспортування проб сечі. Загальне дослідження сечі: визначення кольору, прозорості, запаху, відносної густини, реакції, білка, глюкози, кетонових тіл, пігментів та інших показників. Дослідження осаду сечі: визначення “організованих” та “неорганізованих” компонентів осаду сечі хворих тварин. Інтерпретація отриманих результатів.	6

Тема 7. Клінічне дослідження нервової системи та органів чуття Оцінювання поведінки, свідомості, темпераменту, реакції на зовнішні подразники та координації рухів. Виявлення порушень свідомості, чутливості, поведінки та просторової орієнтації. Дослідження черепа, хребта, м'язів і периферичних нервів. Оцінювання болючості, рухомості, симетричності та функціонального стану окремих ділянок. Дослідження органів зору, слуху, нюху, смаку та рівноваги. Клінічне значення змін функцій органів чуття. Дослідження поверхневої та глибокої чутливості. Перевірка поверхневих, глибоких, сухожилкових і патологічних рефлексів. Оцінювання рухової сфери: положення тіла, ходи, координації рухів, м'язового тону, сили та характеру мимовільних рухів. Діагностичне значення парезів, паралічів, атаксії, судом і тремору.	4
Тема 8. Клінічне та лабораторне дослідження крові й кровотворних органів Порядок дослідження крові. Правила відбору, стабілізації, маркування, зберігання та транспортування проб крові для лабораторних досліджень. Фізичні властивості крові та їх клінічне значення. Морфологічне дослідження крові. Визначення кількості еритроцитів, лейкоцитів, тромбоцитів, концентрації гемоглобіну, гематокриту та інших гематологічних показників. Оцінювання еритроцитів: розмір, форма, забарвлення, ступінь насичення гемоглобіном, наявність патологічних включень. Анемії та їх лабораторна характеристика. Дослідження лейкоцитів. Визначення лейкоцитарної формули, оцінювання лейкоцитозів, лейкопеній, нейтрофілії, лімфоцитозу, еозинофілії та інших змін. Дослідження тромбоцитів і показників гемостазу. Діагностичне значення тромбоцитопеній, тромбоцитозів і порушень згортання крові.	8
Тема 9. Діагностика порушень обміну речовин, енергії, вітамінів і мінеральних елементів. Діагностика порушень білкового обміну. Діагностика порушень вуглеводного обміну. Дослідження рівня глюкози, кетонів та інших показників, що характеризують енергетичний обмін. Діагностика порушень ліпідного обміну. Оцінювання основних показників ліпідного профілю та їх змін за патологічних станів. Діагностика порушень обміну макро- і мікроелементів. Клінічне значення дослідження кальцію, фосфору, магнію, калію, натрію, заліза, міді, цинку, кобальту, марганцю, селену та інших елементів. Діагностика гіпо- та гіпервітамінозів. Клінічні ознаки й лабораторні показники порушень обміну жиророзчинних і водорозчинних вітамінів.	2
Разом за II семестр	28
Разом	68

9. Теми самостійної роботи

Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Теоретичні основи клінічної діагностики. Схема клінічного дослідження тварин. Реєстрація, анамнез і загальне дослідження.	
Підготовка до лабораторних занять	8
Підготовка доповіді та мультимедійної презентації	8
Тема 2. Клінічне дослідження серцево-судинної системи. Оцінювання функціонального стану серця і судин.	
Підготовка до лабораторних занять	6
Підготовка доповіді та мультимедійної презентації	8
Тема 3. Клінічне дослідження системи дихання. Дослідження верхніх і нижніх дихальних шляхів.	
Підготовка до лабораторних занять	5
Підготовка доповіді та мультимедійної презентації	9
Тема 4. Клінічне дослідження системи травлення у тварин. Дослідження передшлунків і сичуга жуйних тварин.	
Підготовка до лабораторних занять	10
Підготовка доповіді та мультимедійної презентації	8
Разом за I семестр	62
Тема 5. Клінічне дослідження шлунково-кишкового тракту у моногастричних тварин. Дослідження кишечнику, акту дефекації та печінки.	
Підготовка доповіді та мультимедійної презентації.	8
Тема 6. Клінічне дослідження сечовидільної системи. Лабораторна діагностика захворювань нирок і сечових шляхів.	
Підготовка доповіді та мультимедійної презентації	8
Тема 7. Клінічне дослідження нервової системи та органів чуття.	
Підготовка до лабораторних занять	4
Підготовка доповіді та мультимедійної презентації	8
Тема 8. Клінічне та лабораторне дослідження крові й кровотворних органів.	
Підготовка доповіді та мультимедійної презентації	8
Тема 9. Діагностика порушень обміну речовин, енергії, вітамінів і мінеральних елементів.	
Підготовка до лабораторних занять	2
Підготовка доповіді та мультимедійної презентації	8
Разом за II семестр	46
Разом	108

10. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання з навчальної дисципліни «Клінічна діагностика хвороб тварин» не передбачені робочим навчальним планом та робочою програмою навчальної дисципліни.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю програмних результатів навчання
ПРН1 Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.	<i>Поточний:</i> виконання лабораторних робіт, контрольне опитування (колоквіум), виконання завдань самостійної роботи (підготовка доповіді та мультимедійної презентації) <i>Семестровий:</i> екзамен
ПРН 3 Установлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень.	<i>Поточний:</i> виконання лабораторних робіт, контрольне опитування (колоквіум), виконання завдань самостійної роботи (підготовка доповіді та мультимедійної презентації) <i>Семестровий:</i> екзамен
ПРН 22. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати, володіти системою рухових умінь і навичок.	<i>Поточний:</i> виконання лабораторних робіт, контрольне опитування (колоквіум), виконання завдань самостійної роботи (підготовка доповіді та мультимедійної презентації) <i>Семестровий:</i> екзамен
ПРН 24. Володіти значною кількістю методів досліджень для визначення стану організму дрібних тварин, за необхідності адаптувати їх до конкретних умов та потреб, вміти працювати із сучасним обладнанням, користуватися програмним забезпеченням.	<i>Поточний:</i> виконання лабораторних робіт, контрольне опитування (колоквіум), виконання завдань самостійної роботи (підготовка доповіді та мультимедійної презентації) <i>Семестровий:</i> екзамен

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни

Назва теми	Виконання завдань лабораторної роботи за темами	Контрольне опитування (колоквіум)	Виконання завдань самостійної роботи (підготовка доповіді та мультимедійної презентації)	Екзамен	Разом по темі
Тема 1. Теоретичні основи клінічної діагностики. Схема клінічного дослідження тварин. Реєстрація, анамнез і загальне дослідження	10	10	5	-	25
Тема 2. Клінічне дослідження серцево-судинної системи. Оцінювання функціонального стану серця і судин	10	10	5	-	25
Тема 3. Клінічне дослідження системи дихання. Дослідження верхніх і нижніх дихальних шляхів	10	10	5	-	25
Тема 4. Клінічне дослідження системи травлення у тварин. Дослідження передшлунків і сичуга жуйних тварин	10	10	5	-	25
РАЗОМ ЗА I СЕМЕСТР	40	40	20	-	100
Тема 5. Клінічне дослідження шлунково-кишкового тракту у моногастричних тварин. Дослідження кишечника, акту дефекації та печінки	7	5	5	-	17
Тема 6. Клінічне дослідження сечовидільної системи. Лабораторна діагностика захворювань нирок і сечових шляхів.	7	5	5	-	17
Тема 7. Клінічне дослідження нервової системи та органів чуття.	7	3	5	-	15
Тема 8. Клінічне та лабораторне дослідження крові й кровотворних органів.	7	5	5	-	17
Тема 9. Діагностика порушень обміну речовин, енергії, вітамінів і мінеральних елементів	6	3	5	-	14
РАЗОМ ЗА II СЕМЕСТР	34	21	25		80
ЕКЗАМЕН	-	-	-	20	20
РАЗОМ	34	21	25	20	100

**Шкала та критерії оцінювання
виконання завдань лабораторної роботи**

Кількість балів	Критерії оцінювання
для тем 1-4	
10 (максимальна)	студент виконав завдання лабораторних робіт, узагальнив отримані знання та ґрунтовно засвоїв матеріал за знаннями термінології ветеринарної медицини, установлення зв'язку між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, обґрунтовує вибір методів діагностики та застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань, володіє різними методами аналізу клінічних та лабораторних досліджень для визначення стану організму та змістовно інтерпретує отримані результати.
9	студент повністю виконав завдання лабораторних робіт, продемонстрував високий рівень знань спеціальної ветеринарної термінології, встановлює зв'язок між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, обґрунтовує вибір методів діагностики. застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань, володіє різними методами аналізу клінічних та лабораторних досліджень для визначення стану організму та змістовно інтерпретує отримані результати. Допускає лише незначні неточності, які не впливають на правильність висновків.
8	студент виконав завдання лабораторних робіт в повному обсязі, добре володіє спеціальною термінологією, уміє інтерпретувати результати лабораторних досліджень та пов'язувати їх із клінічними проявами. застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретує отримані результати, володіє різними методами аналізу клінічних та лабораторних досліджень для визначення стану організму, в окремих випадках потребує незначного уточнення або допомоги викладача.
7	студент виконав основний обсяг завдань лабораторних робіт, продемонстрував достатній рівень знань ветеринарної термінології, уміє встановлювати зв'язок між клінічними проявами та лабораторними показниками. застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань, володіє методами аналізу клінічних та лабораторних досліджень для визначення стану організму, змістовно інтерпретує отримані результати. Допускає окремі помилки під час обґрунтування діагностичних висновків.
6	студент виконав більшість завдань лабораторних робіт, володіє основною спеціальною термінологією, може визначати основні зміни лабораторних показників та їх діагностичне значення, не завжди може застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань, володіє методами аналізу клінічних та лабораторних досліджень для визначення стану організму. Потребує незначної допомоги викладача.
5	студент виконав більшість основних завдань лабораторних робіт, володіє базовою ветеринарною термінологією, може визначати основні лабораторні показники та частково встановлювати їх зв'язок із клінічними проявами, не завжди може застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань, володіє методами аналізу клінічних та лабораторних досліджень для визначення стану організму. Допускає помилки та неточності, потребує допомоги викладача.
4	студент виконав основну частину завдань лабораторних робіт, має задовільні знання спеціальної термінології, відчуває труднощі під час інтерпретації результатів лабораторних досліджень і встановлення їх зв'язку з клінічними проявами, має недостатні знання для розв'язання практичних завдань та не в змозі інтерпретувати отримані результати. володіє деякими методами аналізу клінічних та лабораторних досліджень для визначення стану організму.
3	студент виконав частину завдань лабораторних робіт, володіє обмеженим обсягом спеціальної термінології, має фрагментарні знання встановлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень, не в змозі розв'язати практичні завдання та інтерпретувати отримані результати. Може виконати окремі завдання лише за допомогою викладача.

2	студент виконав лише окремі завдання лабораторних робіт, володіє обмеженим обсягом спеціальної термінології, має фрагментарні знання при встановленні зв'язку між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень, не в змозі розв'язати практичні завдання та інтерпретувати отримані результати. Потребує постійної допомоги викладача.
1 (мінімальна)	студент опанував із завдання лабораторних робіт лише частину спеціальної термінології, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.
0	студент не виконав завдання лабораторних робіт.
для тем 5-8	
7 (максимальна)	студент виконав завдання лабораторних робіт, узагальнив отримані знання та ґрунтовно засвоїв матеріал за знаннями термінології ветеринарної медицини, установлення зв'язку між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, знаходження рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб, застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань, володіє різними методами аналізу клінічних та лабораторних досліджень для визначення стану організму та змістовно інтерпретує отримані результати.
6	студент повністю виконав завдання лабораторних робіт, продемонстрував високий рівень знань спеціальної ветеринарної термінології, встановлює зв'язок між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, обґрунтовує вибір методів діагностики. застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань, володіє різними методами аналізу клінічних та лабораторних досліджень для визначення стану організму та змістовно інтерпретує отримані результати. Допускає незначні неточності, які самостійно виправляє.
5	студент виконав основний обсяг завдань лабораторних робіт, продемонстрував достатній рівень знань ветеринарної термінології, уміє встановлювати зв'язок між клінічними проявами та лабораторними показниками. застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань, володіє методами аналізу клінічних та лабораторних досліджень для визначення стану організму. Допускає окремі помилки під час обґрунтування діагностичних висновків.
4	студент виконав більшість завдань лабораторних робіт, володіє основною спеціальною термінологією, може визначати основні зміни лабораторних показників та їх діагностичне значення, не завжди може застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати, володіє методами аналізу клінічних та лабораторних досліджень для визначення стану організму. Потребує незначної допомоги викладача.
3	студент виконав частину завдань лабораторних робіт, володіє обмеженим обсягом спеціальної термінології, має фрагментарні знання встановлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень, не в змозі розв'язати практичні завдання та інтерпретувати отримані результати. Може виконати окремі завдання лише за допомогою викладача.
2	студент виконав лише окремі завдання лабораторних робіт, володіє обмеженим обсягом спеціальної термінології, має фрагментарні знання при встановленні зв'язку між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень, не в змозі розв'язати практичні завдання та інтерпретувати отримані результати. Потребує постійної допомоги викладача.
1 (мінімальна)	студент опанував із завдання лабораторних робіт лише частину спеціальної термінології, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.
0	студент не виконав завдання лабораторних робіт.

для теми 9	
6 (максимальна)	студент виконав завдання лабораторних робіт, узагальнив отримані знання та ґрунтовно засвоїв матеріал за знаннями термінології ветеринарної медицини, установлення зв'язку між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, знаходження рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб, застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань, володіє різними методами аналізу клінічних та лабораторних досліджень для визначення стану організму та змістовно інтерпретує отримані результати.
5	студент повністю виконав завдання лабораторних робіт, продемонстрував високий рівень знань спеціальної ветеринарної термінології, встановлює зв'язок між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, обґрунтовує вибір методів діагностики. застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань, володіє різними методами аналізу клінічних та лабораторних досліджень для визначення стану організму та змістовно інтерпретує отримані результати. Допускає незначні неточності, які самостійно виправляє.
4	студент виконав більшість завдань лабораторних робіт, володіє основною спеціальною термінологією, може визначати основні зміни лабораторних показників та їх діагностичне значення, не завжди може застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань, володіє методами аналізу клінічних та лабораторних досліджень для визначення стану організму та змістовно інтерпретувати отримані результати. Потребує незначної допомоги викладача.
3	студент виконав частину завдань лабораторних робіт, володіє обмеженим обсягом спеціальної термінології, має фрагментарні знання встановлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень, не в змозі розв'язати практичні завдання та інтерпретувати отримані результати. Може виконати окремі завдання лише за допомогою викладача.
2	студент виконав лише окремі завдання лабораторних робіт, володіє обмеженим обсягом спеціальної термінології, має фрагментарні знання при встановленні зв'язку між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень, не в змозі розв'язати практичні завдання та інтерпретувати отримані результати. Потребує постійної допомоги викладача.
1 (мінімальна)	студент опанував із завдання лабораторних робіт лише частину спеціальної термінології, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів
0	студент не виконав завдання лабораторних робіт

контрольне опитування (колоквіум)

Кількість балів	Критерії оцінювання
для тем 1-4	
10 (максимальна)	студент узагальнив отримані знання та ґрунтовно засвоїв матеріал за знаннями термінології ветеринарної медицини, установлення зв'язку між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретує отримані результати, володіє значною кількістю методів досліджень для визначення стану організму тварин, а за необхідності адаптувати їх до конкретних умов та потреб, вміє працювати із сучасним обладнанням.
9	студент повно та системно засвоїв навчальний матеріал, добре володіє термінологією ветеринарної медицини, самостійно встановлює зв'язок між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань, володіє значною кількістю методів досліджень для визначення стану організму тварин, а за необхідності адаптувати їх до конкретних умов та потреб, вміє працювати із сучасним обладнанням та змістовно інтерпретує отримані результати, допускаючи лише незначні неточності.

8	студент добре засвоїв навчальний матеріал, володіє основною термінологією ветеринарної медицини, уміє встановлювати зв'язок між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань, володіє значною кількістю методів досліджень для визначення стану організму тварин, а за необхідності адаптувати їх до конкретних умов та потреб, вміє працювати із обладнанням та інтерпретує отримані результати, але допускає окремі неточності під час обґрунтування відповіді.
7	студент достатньо засвоїв основний матеріал, володіє термінологією ветеринарної медицини на достатньому рівні, може встановити основний зв'язок між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та інтерпретує отримані результати, володіє методами досліджень для визначення стану організму тварин, а за необхідності адаптувати їх до конкретних умов та потреб, вміє працювати із обладнанням, при опитуванні допускає помилки, які може виправити після зауваження викладача.
6	студент засвоїв основну частину навчального матеріалу, має задовільні знання ветеринарної термінології, встановлює очевидні зв'язки між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та інтерпретує отримані результати, володіє деякими методами досліджень для визначення стану організму тварин, не завжди може адаптувати їх до конкретних умов та потреб, вміє працювати із деяким обладнанням, потребує допомоги викладача.
5	студент засвоїв базові положення навчального матеріалу, має поверхові знання термінології ветеринарної медицини, частково встановлює зв'язок між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, застосовує окремі теоретичні знання для розв'язання практичних завдань, володіє деякими методами досліджень для визначення стану організму тварин, не в змозі адаптувати їх до конкретних умов та потреб, вміє працювати із сучасним обладнанням, допускає суттєві помилки.
4	студент має недостатні знання навчального матеріалу, володіє лише окремими термінами ветеринарної медицини, відчуває труднощі під час встановлення зв'язку між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, не може самостійно розв'язати практичні завдання та інтерпретувати отримані результати. Володіє деякими методами досліджень для визначення стану організму дрібних тварин, не завжди може адаптувати їх до конкретних умов та потреб,
3	студент засвоїв лише окремі елементи навчального матеріалу, має фрагментарні знання ветеринарної термінології, не вміє самостійно встановлювати зв'язок між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, має значні труднощі у розв'язуванні практичних завдань та не в змозі інтерпретувати отримані результати, навіть за допомогою викладача.
2	студент має поодинокі та несистемні знання, не володіє необхідною термінологією ветеринарної медицини, не може встановити зв'язок між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, не здатний застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та інтерпретувати отримані результати.
1 (мінімальна)	студент показав мінімальні знання з термінології ветеринарної медицини, установлення зв'язку між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та інтерпретувати отримані результати.
0	студент не показав програмних результатів навчання з термінології ветеринарної медицини, установлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень, застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
для тем 5-6; 8	
5 (максимальна)	студент узагальнив отримані знання та ґрунтовно засвоїв матеріал за знаннями термінології ветеринарної медицини, установлення зв'язку між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретує отримані результати, володіє значною кількістю методів досліджень для визначення стану організму тварин, а за необхідності адаптувати їх до конкретних умов та потреб, вміє працювати із сучасним обладнанням.

4	студент повно та системно засвоїв навчальний матеріал, добре володіє термінологією ветеринарної медицини, самостійно встановлює зв'язок між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань, володіє значною кількістю методів досліджень для визначення стану організму тварин, а за необхідності адаптувати їх до конкретних умов та потреб, змістовно інтерпретує отримані результати, допускаючи лише незначні неточності.
3	студент засвоїв основну частину навчального матеріалу, має задовільні знання ветеринарної термінології, встановлює очевидні зв'язки між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та інтерпретує отримані результати, володіє деякими методами досліджень для визначення стану організму тварин, не завжди може адаптувати їх до конкретних умов та потреб, вміє працювати з деяким обладнанням, потребує допомоги викладача.
2	студент має поодинокі та несистемні знання, не володіє необхідною термінологією ветеринарної медицини, не може встановити зв'язок між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, не здатний застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та інтерпретувати отримані результати, володіє деякими методами досліджень для визначення стану організму тварин, але не в змозі адаптувати їх до конкретних умов та потреб
1 (мінімальна)	студент показав мінімальні знання з термінології ветеринарної медицини, установлення зв'язку між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та інтерпретувати отримані результати.
0	студент не показав програмних результатів навчання з термінології ветеринарної медицини, установлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень, застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
для тем 7; 9	
3 (максимальна)	студент узагальнив отримані знання та ґрунтовно засвоїв матеріал за знаннями термінології ветеринарної медицини, установлення зв'язку між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретує отримані результати, володіє значною кількістю методів досліджень для визначення стану організму тварин, а за необхідності адаптувати їх до конкретних умов та потреб, вміє працювати із сучасним обладнанням.
2	студент засвоїв основну частину навчального матеріалу, має задовільні знання ветеринарної термінології, встановлює очевидні зв'язки між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та інтерпретує отримані результати, володіє деякими методами досліджень для визначення стану організму тварин, не завжди може адаптувати їх до конкретних умов та потреб, вміє працювати з деяким обладнанням, потребує допомоги викладача.
1 (мінімальна)	студент показав мінімальні знання з термінології ветеринарної медицини, установлення зв'язку між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та інтерпретувати отримані результати.
0	студент не показав програмних результатів навчання з термінології ветеринарної медицини, установлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень, застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

виконання завдань самостійної роботи (доповідь з мультимедійної презентації)

Кількість балів	Критерії оцінювання
5 (максимальна)	студент повністю розкрив тему доповіді, узагальнив і систематизував отримані знання, правильно використовує ветеринарну термінологію, встановлює зв'язок між клінічними проявами та результатами досліджень, застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретує отримані результати. володіє значною кількістю методів досліджень для визначення стану організму тварин, а за необхідності адаптувати їх до конкретних умов та потреб. Презентація змістовна, логічна, наочна, доповідь викладена послідовно та впевнено.
4	студент достатньо повно розкрив тему, правильно використовує основні ветеринарні терміни, з незначними помилками встановлює зв'язок між клінічними проявами та результатами досліджень, застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретує отримані результати. Володіє значною кількістю методів досліджень для визначення стану організму тварин, а за необхідності адаптувати їх до конкретних умов та потреб. Доповідь логічна, презентація відповідає темі, однак містить незначні неточності або недоліки в оформленні.
3	студент розкрив основний зміст теми, але має окремі прогалини у знаннях і неточності у використанні термінології. Доповідь недостатньо систематизована, зв'язок між клінічними проявами та результатами досліджень встановлено частково. Володіє деякими методами досліджень для визначення стану організму тварин, не завжди в змозі адаптувати їх до конкретних умов та потреб. Презентація містить основну необхідну інформацію.
2	студент висвітлив лише окремі питання теми, демонструє фрагментарні знання та недостатнє володіння ветеринарною термінологією. Доповідь має порушення логіки викладу, презентація неповна або недостатньо наочна, висновки поверхові та необґрунтовані.
1 (мінімальна)	студент подав доповідь, яка містить лише окремі відомості за темою, має значні помилки та недостатній рівень розуміння матеріалу. Презентація неповна, доповідь викладена несистемно, висновки відсутні або не відповідають темі.
0	студент не підготував і не представив доповідь з презентацією

Підсумковий контроль – екзамен – згідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти ПДАУ ЗВО за відповідь на питання екзаменаційного білета може отримати 20 балів.

Шкала та критерії оцінювання підсумкових знань здобувачів вищої освіти на екзамені*

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
для 1-2-го теоретичного питання	6	теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про те, що студент узагальнив отримані знання та ґрунтовно засвоїв матеріал за знаннями термінології ветеринарної медицини, установлення зв'язку між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретує отримані результати. Володіє значною кількістю методів досліджень для визначення стану організму тварин, а за необхідності адаптувати їх до конкретних умов та потреб.
	5	теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про те, що студент узагальнив отримані знання та засвоїв матеріал за знаннями термінології ветеринарної медицини, установлення зв'язку між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретує отримані результати. Володіє значною кількістю методів досліджень для визначення стану організму тварин, а за необхідності адаптувати їх до конкретних умов та потреб.

	4	теоретичне питання розкрито не повністю, що свідчить про те, що студент засвоїв матеріал за знаннями термінології ветеринарної медицини, установлення зв'язку між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та інтерпретує отримані результати з помилками, які виправляє за допомогою викладача. Володіє деякими методами досліджень для визначення стану організму тварин, не завжди в змозі адаптувати їх до конкретних умов та потреб.
	3	теоретичне питання розкрито не повністю, що свідчить про те, що студент опанував та засвоїв значну частину матеріалу за знаннями термінології ветеринарної медицини, установлення зв'язку між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, з значними помилками застосовує набуті теоретичні знання. Володіє деякими методами досліджень для визначення стану організму тварин, не завжди в змозі адаптувати їх до конкретних умов та потреб.
	2	теоретичне питання розкрито не повністю, що свідчить про те, що студент опанував та засвоїв значну частину матеріалу за знаннями термінології ветеринарної медицини, установлення зв'язку між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень. Володіє деякими методами досліджень для визначення стану організму дрібних тварин, не в змозі адаптувати їх до конкретних умов та потреб.
	1	студент показав мінімальне володіння теоретичним матеріалом дещо вищим за початковий відповідно до знань термінології ветеринарної медицини, установленні зв'язку між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та інтерпретувати отримані результати.
	0	відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає змоги оцінити досягнення результатів навчання здобувача вищої освіти
Для 3-го теоретичного питання	8	теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про те, що студент узагальнив отримані знання та ґрунтовно засвоїв матеріал за знаннями термінології ветеринарної медицини, установлення зв'язку між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретує отримані результати. Володіє значною кількістю методів досліджень для визначення стану організму тварин, а за необхідності адаптувати їх до конкретних умов та потреб.
	7	теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про те, що студент узагальнив отримані знання та ґрунтовно засвоїв матеріал за знаннями термінології ветеринарної медицини, установлення зв'язку між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретує отримані результати. Володіє значною кількістю методів досліджень для визначення стану організму тварин, а за необхідності адаптувати їх до конкретних умов та потреб. Допускає лише незначні помилки, які самостійно виправляє.
	6	володіє теоретичним матеріалом достатньо повно, в основному розкриває зміст теоретичного питання, але не вистачає аргументації, що свідчить про опанування більшості фахових компетентностей та набуття програмних результатів навчання при використанні термінології ветеринарної медицини, установлення зв'язку між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, застосування набутих теоретичних знань для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати, опанував методи досліджень для визначення стану організму тварин, в змозі адаптувати їх до конкретних умов та потреб.

	5	володіє теоретичним матеріалом на середньому рівні, в основному розкриває зміст теоретичного питання, але не вистачає аргументації, що свідчить про опанування більшості фахових компетентностей та набуття програмних результатів навчання при використанні термінології ветеринарної медицини, установлення зв'язку між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, застосування набутих теоретичних знань для розв'язання практичних завдань та інтерпретувати отримані результати. Опанував методи досліджень для визначення стану організму тварин, в змозі адаптувати їх до конкретних умов та потреб.
	4	загалом опанував навчальний матеріал, що проявляється викладенням основного змісту теоретичного запитання, однак без глибокого і всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки при використанні термінології ветеринарної медицини, установлення зв'язку між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, застосування методів досліджень для визначення стану організму тварин, не в змозі адаптувати їх до конкретних умов та потреб.
	3	недостатньо розкриває зміст теоретичного питання, допускаючи при цьому суттєві неточності, що свідчить про часткове формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання з використанні термінології ветеринарної медицини, установлення зв'язку між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень, застосування методів досліджень для визначення стану організму тварин, не в змозі адаптувати їх до конкретних умов та потреб.
	2	не в змозі викласти зміст питання, допускаючи при цьому деякі помилки, що задовольняє лиш окремі фахові компетентності та програмні результати з використанні термінології ветеринарної медицини, установлення зв'язку між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень
	1	не в змозі викласти зміст питання, допускаючи при цьому суттєві помилки, що задовольняє лиш окремі фахові компетентності та програмні результати установлення зв'язку між клінічними проявами та результатами лабораторних досліджень
	0	відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає змоги оцінити досягнення результатів навчання здобувача вищої освіти

* екзамен складається з 3 теоретичних питань

Максимальна кількість балів на екзамені – 20.

За досягнення у науковій, дослідницькій та іншій діяльності, пов'язаній із навчальною дисципліною (конкурсах наукових робіт, підготовка наукових публікацій, участь у конференціях, міжнародних проєктах, науково-дослідній роботі кафедри тощо), здобувачу вищої освіти можуть бути нараховані заохочувальні бали понад основну шкалу оцінювання.

Загальна кількість заохочувальних балів під час поточного контролю з навчальної дисципліни не може перевищувати 10 балів.

Для освітніх компонентів, які вивчаються впродовж двох і більше семестрів, загальна підсумкова оцінка визначається як середньозважена з урахуванням усіх оцінок, одержаних у попередніх і поточному семестрах.

Середньозважена оцінка визначається за формулою:

$$R_{сзо} = (R_1 \times K_1 + R_2 \times K_2 + R_3 \times K_3) / K_{заг},$$

де: $R_{сзо}$ - середньозважена оцінка за навчальну дисципліну;

R_1, R_2, R_3 - оцінки за семестровий контроль з навчальної дисципліни у відповідних семестрах за 100-бальною шкалою;

K_1, K_2, K_3 - обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС, що вивчався у відповідному семестрі;

$K_{заг}$ - загальний обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС.

Навчальна дисципліна «Клінічна діагностика хвороб тварин» має загальну кількість годин 210 (7,0 кредитів ЄКТС): в I семестрі 120 годин (4,0 кредити ЄКТС), в II семестрі 90 годин (3,0 кредити ЄКТС).

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає під час вивчення навчальної дисципліни

Засоби навчання: тварини, фіксаційна закрутка для коней, носові щипці, мотузки, марлеві бинти, плакати, вата, спирт, стетоскопи, фонендоскопи, простирадла для аускультації, аудіозаписи нормальних тонів, їх змін і шумів серця, перкусійні молоточки, плесиметри, зівники, шпатель-освітлювач Габріолавігуса (ШОГ), носо-шлункові і рото-шлункові зонди, руменограф, бюретки (2,0 мл), піпетки (1,0 мл), пробірки лабораторні, хімічні реактиви, дозатор поршневий для пробірок, тварини, біологічний матеріал, сечові катетери, піхвове дзеркало вазелінове масло, циліндр мірний, універсальний урометр, індикаторний папір для рН-метрії, мікроскопи, центрифуга, предметні і покривні стекла, центрифужні пробірки, голки, лікарські засоби, зразки кормів, Гемометри Салі, піпетки (0,02 мл), пробірки, біологічний матеріал, хімічні реактиви, апарат Панченкова, вата, лічильні камери Горяєва, покривні стекла, піпетки (1 мл, 5 мл), фотоколориметр, рефрактометр, бюретки (50 мл, 2 мл), піпетки (0,2; 1; 2; 5; 10 мл), очні піпетки, скляні палички, резинові пробки.

Перелік інструментів, обладнання та програмного забезпечення необхідного для вивчення навчальної дисципліни забезпечує навчально-наукова лабораторія терапії кафедри терапії імені професора П.І. Локеса.

13. Політика навчальної дисципліни

Ключові принципи, якими керуються викладач і здобувачі вищої освіти: повага до особистості, доброзичливість і позитивне ставлення, довіра у взаєминах, партнерство. Активність, ініціативність і творчий підхід заохочуються.

– щодо термінів виконання та перескладання:

Усі завдання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані у встановлені терміни. Оцінки, отримані здобувачем вищої освіти, вносяться викладачем в електронний журнал АСУ ПДАУ. Пропущені без поважної причини заняття опрацьовуються самостійно. У разі невиконання здобувачем вищої освіти завдань або неучасті в заходах поточного контролю за відповідний вид навчальної діяльності виставляється оцінка «0» балів. Здобувач вищої освіти має право підвищити результати поточного контролю шляхом виконання відповідних завдань до початку семестрового контролю, окрім тих, які проводилися під час аудиторних занять. Відпрацювання пропущених заходів поточного контролю здійснюється виключно з метою оцінювання результатів навчання, які не були оцінені у встановлені строки. Здобувач, який не з'явився без поважної причини на екзамен, вважається таким, що має підсумкову академічну заборгованість. Повторне проходження екзамену для ліквідації підсумкової академічної заборгованості (FX) допускається двічі: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку формує декан факультету, за участю викладачів відповідної кафедри. Здобувач вищої освіти, який одержав під час семестрового контролю незадовільну оцінку F має право повторно опанувати освітній компонент.

– щодо академічної доброчесності:

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись політики, стандартів і процедур дотримання академічної доброчесності які регламентується Положенням про організацію освітнього процесу в ПДАУ, Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в ПДАУ, Кодексом академічної доброчесності ПДАУ. На факультеті функціонує Комісія з академічної доброчесності, яка здійснює загальний моніторинг та контроль за дотримання норм та принципів академічної доброчесності усіма учасниками освітнього процесу. Обов'язковими вимогами є: самостійне виконання всіх видів робіт,

завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни; посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної і наукової діяльності. Процедура розгляду порушення академічної доброчесності здобувачем вищої освіти регламентована Кодексом академічної доброчесності ПДАУ.

– щодо використання інструментів штучного інтелекту:

Використання систем штучного інтелекту в освітньому процесі здійснюється відповідно до Правил використання систем штучного інтелекту в освітньому процесі Полтавського державного аграрного університету. Студент при опануванні дисципліни може використовувати продукт згенерований ШІ, але при цьому несе особисту відповідальність за зміст та результати роботи, підготовленої із використанням систем штучного інтелекту. Використання ШІ не звільняє студента від дотримання принципів академічної доброчесності, вимог законодавства щодо авторського права та захисту персональних даних, а також не повинно підміняти його самостійну пізнавальну діяльність. Факт використання системи штучного інтелекту під час підготовки академічної роботи підлягає обов'язковому розкриттю із зазначенням використаного інструмента та мети його застосування. Інструменти ШІ можуть використовуватися здобувачами вищої освіти як допоміжний засіб для пошуку та структурування інформації, генерування ідей, формулювання запитань, мовного редагування завдань, візуалізації інформації для підготовки презентації. У разі використання у завданні текстів, зображень, даних або інших результатів, згенерованих ШІ, здобувач вищої освіти повинен зазначити факт такого використання із зазначенням інструменту ШІ та способу його використання. Не допускається використання ШІ для повного виконання завдання, подання згенерованих ШІ результатів як власного результату навчальної діяльності без зазначення факту їх використання, створення або подання недостовірної, сфабрикованої чи фальсифікованої інформації, генерування неіснуючих джерел, посилань або інших даних. У разі встановлення факту таких порушень здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати завдання і презентацію за новою темою.

– щодо відвідування занять: відвідування занять є обов'язковим.

- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти:

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті. Особливості неформального/інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти ПДАУ. Здобувач вищої освіти може опанувати рекомендований онлайн-курс та перезарахувати здобуті результати навчання як частину навчальної дисципліни. Перезарахування може відбуватися упродовж семестру, у якому відбувається опанування освітнього компонента, проте не пізніше ніж за місяць до встановленої дати семестрового контролю.

– щодо оскарження результатів оцінювання:

Порядок оскарження контрольних заходів урегульовано Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в ПДАУ. Результат оцінювання можна оскаржити не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання цього здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до декана факультету. Заяву щодо оскарження результатів оцінювання розглядає апеляційна комісія, сформована розпорядженням декана факультету. Результатом розгляду апеляції є прийняття комісією рішення, що попередня оцінка знань здобувача вищої освіти відповідає рівню досягнення результатів навчання з відповідного освітнього компонента і не змінюється або рішення, що попередня оцінка знань здобувача не відповідає рівню досягнення результатів навчання здобувача з відповідного освітнього компонента, здобувач заслуговує іншої оцінки.

14. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Корчан М. І., Корчан Л. М. Клінічна діагностика хвороб тварин у запитаннях і відповідях: навч. посібник. Полтава: ПП «Астроя», 2021. 324 с.
2. Клінічна діагностика хвороб тварин /Левченко В. І. та ін.; за ред. В. І. Левченка. Біла Церква, 2017. 544 с.
3. Клінічна діагностика хвороб тварин /Левченко В. І. та ін.; за ред. В. І. Левченка. Біла Церква. 2004. 608 с.
4. Клінічна діагностика хвороб тварин /Левченко В. І. та ін.; за ред. В. І. Левченка. К.: Урожай, 1995. 368 с.
4. Левченко В. І. Методи лабораторної діагностики хвороб тварин / Левченко В. І. та ін.; за ред. В. І. Левченка. Київ: Урожай, 2010. 437 с.

Допоміжні

1. Левченко В. І., Влізло В. В., Кондрахін І. П., Карпуть І. М. та ін. Внутрішні хвороби тварин : у 2 ч.; за ред. В. І. Левченка. Біла Церква. 2012. Ч. 1. 528 с.
2. Левченко В. І., Влізло В. В., Кондрахін І. П., Карпуть І. М. та ін. Внутрішні хвороби тварин: у 2 ч. ; за ред. В. І. Левченка. Біла Церква. 2015. Ч. 2. 610 с.
3. Сукманський О. І., Улизько С. І. Ветеринарна гематологія : навч. посібник. Одеса, 2009. 234 с.
4. Зарицький С. М., Канівець Н. С., Бурда Т. Л. Рекомендації з діагностики та лікування дилатаційної кардіоміопатії за ожиріння у свійських собак. Полтава, 2024. 37 с.
5. Зарицький С. М., Канівець Н. С. Електрокардіографічні зміни у свійського собаки за кардіоміопатії на фоні ожиріння. Вирішення сучасних проблем у ветеринарній медицині : матеріали ІХ всеукр. наук.-практ. інтернет- конф. (м. Полтава, 15–16 лют. 2024 р.). Полтава : ПДАУ, 2024. С. 19–21.
6. Зарицький С. М., Бурда Т. Л. Методи проведення електрокардіографії у коней. Актуальні аспекти внутрішньої патології тварин: виклики, досвід, інновації, перспективи : матеріали всеукр. наук.-практ. конф., присвяченої 85- річчю від дня народження доктора ветеринарних наук, професора, академіка НААН, Заслуженого працівника ветеринарної медицини України Левченка Володимира Івановича (м. Біла Церква, 6–7 листоп. 2025 р.). Біла Церква, 2025. С. 32-34.
7. Дмитренко Н. І., Канівець Н. С., Кравченко С. О., Каришева Л. П., Зарицький С. М., Дев'ятко О. С. Діагностика дерматитів та застосування препаратів на рослинній основі у лікуванні собак. Scientific Progress & Innovations. 2025. № 28(3), 277–284.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я тварин, що містить міжнародні стандарти, рекомендації та нормативні документи у сфері діагностики, профілактики й контролю хвороб. URL: <https://www.woah.org/en/home/> (дата звернення 01.09.2026 р.)
2. Міжнародні кодекси та посібники з діагностики хвороб наземних і водних тварин. URL: https://www.woah.org/en/what-we-do/standards/codes-and-manuals/?utm_source= (дата звернення 01.09.2026 р.)
3. Міжнародна бібліографічна база даних наукових публікацій у галузі медицини, ветеринарної медицини, біології, патології та лабораторної діагностики. URL: https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/?utm_source= (дата звернення 01.09.2026 р.)
4. Інформаційні матеріали з ветеринарної діагностичної візуалізації та професійної підготовки фахівців. URL: <https://www.ecvdi.org/> (дата звернення 01.09.2026 р.)